

**THE PECULIARITIES OF THE α -INTERFERON BLOOD
LEVEL IN CHILDREN WITH CHRONIC HEPATITIS B**

A.B. Volosianko

Abstract. The interferon- α blood content in children with chronic hepatitis B was studied before and after a course of treatment with laferon and Wobenzym. The average α -interferon blood level was 1,6 times lower in sick children, while in 12 of them it increased nearly 5 times following the above-mentioned treatment.

Key words: chronic hepatitis B, blood α -interferon, wobenzym, laferon.

State Medical Academy (Ivano-Frankivsk)

Надійшла до редакції 31.08.2000 року

УДК: 616.33/.342:616.366 – 002:616.1/.2 – 085.322:582.998

О.І.Волошин, В.Л.Васюк

**ЗАСТОСУВАННЯ ПРЕПАРАТІВ ОМАНУ ВИСОКОГО В
ЛІКУВАННІ ГАСТРОДУОДЕНІТІВ, ПОЄДНАНИХ З
ХРОНІЧНИМИ НЕКАМ'ЯНИМИ ХОЛЕЦИСТИТАМИ ТА
СУПРОВІДНИМИ УРАЖЕННЯМИ КАРДІОРЕСПІРАТОРНОЇ
СИСТЕМИ**

Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб (зав. – проф. О.І.Волошин)
Буковинської державної медичної академії

Резюме. Досліджено ефективність застосування препаратів оману високого (ПОВ) в комплексному лікуванні хворих на хронічні гастродуоденіти (ХГД) в поєднанні з хронічними холециститами (ХХ) та супровідними віковими ураженнями кардіореспіраторної системи. Доведено, що ПОВ спричиняють м'яку кислотостимулювальну, холецистокінетичну дію, прискорюють регрес клінічних проявів загострення ХГД і ХХ та сприяють нормалізації артеріального тиску, дренажної функції бронхів. Повторне профілактичне застосування ПОВ сприятливо впливає на клінічний перебіг ХГД і ХХ, знижує частоту рецидивів, подовжує тривалість ремісій. Препарати ОВ розглядаються як важливий однокомпонентний засіб у комплексній терапії ХГД поєднаних з ХХ та супровідними віковими ураженнями кардіореспіраторної системи.

Ключові слова: оман високий, хронічні гастродуоденіти, хронічні холециститу, кардіореспіраторна система.

Вступ. Хронічні гастродуоденіти (ХГД) - одні з найбільш частих захворювань системи травлення, лікування яких складає серйозну проблему в гастроентерології [2]. Із збільшенням давності ХГД значно зростає частота (до 83%) супровідних уражень біліарної системи, зокрема хронічних некаменевих холециститів (ХнХ), що ще більш ускладнює лікувальну тактику вже в молодому та зрілому віці пацієнтів [4,6]. З досягненням 50-60 років і старшого віку у певній частині пацієнтів на шаровуються фонові вікові хворобливі процеси. Терапевтична тактика в цих ситуаціях не просто ускладнюється в межах однієї спеціаль-

ності, але починається лікування у кардіолога, пульмонолога тощо [1,3]. Постає проблема поліпрагмазії, ризику несумісності застосовуваних ліків, формування медикаментозної хвороби, дорожчає лікувальний процес. Застосування препаратів рослинного походження в цих ситуаціях дозволяє значною мірою уникнути небажаних наслідків [5,7]. Однією з широковідомих у народній медицині лікарських рослин є оман високий [8,9].

Мета дослідження. Вивчити терапевтичну ефективність застосування відвару та спиртової настоянки омани високого в комплексному лікуванні хворих на хронічні гастродуоденіти поєднані з хронічним некаменевим холециститом, в т.ч. з супровідними віковими ураженнями кардіореспіраторної системи (ІХС, артеріальна гіпертензія, хронічний бронхіт).

Матеріал і методи. Нами застосовані препарати омани високого (ПОВ) – водний відвар та спиртова настоянка, виготовлені згідно з фармакопейними стандартами, у комплексному лікуванні 82 хворих на ХГД з супровідними ХНХ у віці від 19 до 73 років. Контрольну групу склали 35 пацієнтів, репрезентативних за нозологією, віком та статтю, які отримували аналогічне лікування без ПОВ. У більшості пацієнтів старших вікових груп відмічалися також такі клінічні прояви вікових хвороб: ІХС, симптоматична артеріальна гіпертензія, хронічні бронхіти, синдром подразненої товстої кишки зі схильністю до проносів, дисбактеріоз, дисфункція сечостатевої системи. У переважній частині хворих, у віці старше 40 років, домінували зниження функціонального стану зазначених органів і систем. Встановлено також різні ступені декомпенсації співвідношень в про- та антиоксидантній, імунній системах.

Окрім загальноприйнятих методів обстеження зазначених систем, застосовані мікрозондова інтрагастральна рН-метрія за В.М.Чернобровим [10], ультрасонографічне динамічне дослідження гепатобіліарної системи з визначенням об'єму жовчного міхура і коефіцієнта його скорочення (КС) за G.T.Everson et al. [11], езофагогастродуоденофіброскопічне дослідження до і після лікування.

Результати дослідження та їх обговорення. У “гострих” фармакологічних тестах (40 пацієнтів) з пероральним застосуванням ПОВ у подвоєній разовій дозі за допомогою методів мікрозондової інтрагастральної рН-метрії та динамічної одночасної ультрасонографії гепатобіліарної системи встановлено, що ПОВ стимулюють шлункове кислотоутворення за умов збереження функції обкладкових клітин, володіє холеретично-холецистокінетичною дією [3]. Виміри показників рН проводили кожні 10 хв протягом 1-1,5 год. У комплексному лікуванні застосовували спиртову (70%) настоянку ПОВ (1: 4) в дозі 30-40 крапель (1 крапля на 2 кг маси тіла) та відвар ПОВ (15,0 : 250,0) в кількості 60-70 мл (1 мл на 1 кг маси тіла).

У 37 хворих прийом відповідної дози настоянки і відвару призводив до стимуляції шлункового кислотоутворення. У трьох пацієнтів не відмічено подібної реакції, що пов'язано з вираженими атрофічними змінами слизової оболонки шлунка і значною гістамінорезистентною гіпохлорідрією. Під час фармакологічної проби досліджували латентний період, період наростання і спадання дії ПОВ (період кінетики рН), період “плато” (стабільного кислотостимульовального ефекту). Так, у хворих на ХГД з гіпоацидністю латентний період становив 30-40 хв, стимульовальний ефект (період кінетики рН) тривав $42,50 \pm 1,3$ хв, період “плато” тривав у середньому 10-15 хв. У пацієнтів з нормаацидністю стимуляція кислотності починалася на 20 хв і тривала $54, 6 \pm 1,3$ хв з періодом “плато” – також 10-15 хв. У хворих з гіперацидністю латентний період становив 10-15 хв, період кінетики рН тривав $57,4 \pm 1,5$ хв., період “плато” – 10-15 хв. У хворих із початковим інтервалом рН 2,3-3,5 ($3,01 \pm 0,12$) під час дослідження періоду “плато” спостерігались значення рН в інтервалі 1,6-1,8. У пацієнтів з початковим інтервалом рН 1,5-2,1 ($1,91 \pm 0,04$) – відповідно в інтервалі 1,3-1,5. У

групи хворих з вихідним інтервалом рН 3,6-6,0 ($4,51 \pm 0,10$) – визначались значення рН в інтервалі 2,85-3,28. Найбільш виражений кислотостимулювальний ефект спостерігався у хворих на ХХ з помірною мінімальною і селективною гіпоацидністю, менший – з абсолютною і субтотальною. Виявлене зумовило обґрунтування часових параметрів застосування разових доз ПОВ: при нормальних і підвищених показниках шлункового кислотоутворення – за 10-15 хв, при знижених – за 25-40 хв до вживання їжі.

Виміри розмірів жовчного міхура проводили кожних 10 хв протягом 1-1,5 год. “Гострі” дослідження виконані у 38 хворих, у перші три доби стаціонарного лікування на безмедикаментозному фоні.

При аналізі впливу настоянки ОВ на моторно-евакуаторну функцію жовчного міхура виявлені такі типи реакцій: 1) слабкий холекінетичний ефект; 2) холекінетичний ефект середнього ступеня вираженості; 3) холеретичний ефект, 4) змішаний ефект (холеретичний ефект з наступною холецистокінетичною реакцією). У чотирьох хворих з вираженими явищами гіпотонічної дискінезії (початковий об’єм жовчного міхура складав $27,8 \pm 1,1$ мл) і тривалістю захворювання більше 10 років спостерігався слабкий холекінетичний ефект з КС – $28,00 \pm 2,6\%$. Початок холекінетичної реакції у таких хворих спостерігався на 35-40 хв, пік фіксувався на $37,1 \pm 1,3$ хв. і тривалість дорівнювала $28,6 \pm 1,1$ хв. У 14 хворих констатувався холекінетичний ефект середнього ступеня вираженості. КС в цих випадках дорівнював $48,3 \pm 1,8\%$, максимум реакції припадав на $46,8 \pm 0,8$ хв, тривалість холекінетичної реакції складала 50-55 хвилин. У 10 хворих спостерігався чистий холеретичний ефект. При цьому об’єм жовчного міхура збільшувався в середньому на $14,3 \pm 1,4\%$ від початкового, що розцінювалось, як помірний холеретичний ефект. Максимум реакції припадав на $51,2 \pm 1,6$ хв. У дев’яти хворих виявилась змішана реакція жовчного міхура. При цьому на початку дослідження спостерігали холеретичний ефект, який тривав у середньому 45-50 хвилин. Об’єм жовчного міхура збільшувався на $13,0 \pm 1,6\%$ від початкового. У подальшому в шести хворих зразу ж після холерезу фіксувалася холекінетична реакція, яка тривала 25-30 хвилин. У трьох пацієнтів протягом 15-20 хв була відсутня реакція жовчного міхура (період паузи), яка згодом переходила у холекінетичну реакцію.

При аналізі залежності реакції жовчного міхура від стану кислотоутворювальної функції шлунка виявлено, що змішаний тип реакції жовчного міхура в основному спостерігався у хворих з помірною селективною й абсолютною гіпоацидністю, з неглибокими структурними змінами слизової оболонки шлунка і давністю захворювань п’ять-вісім років. Холекінетична реакція, в основному констатувалась у хворих на ХХ зі збереженим станом секреторної функції шлунка та помірною мінімальною і селективною гіпоацидністю, захворювання яких тривало два-п’ять років. Холеретична реакція спостерігалась у пацієнтів з нормо- та гіперацидністю, з тривалістю захворювання 5-10 років. У пацієнтів з вираженою гіпоацидністю ($\text{pH} > 4,0$) значними структурними змінами слизової оболонки шлунка, давністю захворювання більше 10 років спостерігався слабкий, нетривалий холекінетичний ефект.

Курсове застосування ПОВ в раніше зазначеній дозі та обґрунтованих часових параметрів у комплексному лікуванні хворих із поєднанням гастродуоденіту і холециститу протягом 14-16 днів сприяло прискоренню регресу клінічних проявів загострення на п’ять-шість днів, покращання функціонально-біохімічних

показників, секреторних процесів у системі травлення, в про- та антиоксидантній системах порівняно з контрольною групою хворих. Принагідно відмітимо нормалізацію порушених функцій кишечника, кількості харкотиння, задухи у хворих з явищами дихальної, серцевої недостатності, покращання апетиту, сну, фізичної активності, загального стану хворих.

Продовження застосування ПОВ на амбулаторно-поліклінічному етапі до чотирьох тижнів сприяло подальшому закріпленню лікувального ефекту. При перших же проявах чергових загострень гастродуоденальної патології повторне застосування лише ПОВ протягом 12-21 дня усувало загострення недуги залежно від своєчасності, адекватності використання ПОВ, фонових захворювань, віку хворих. Профілактичне застосування ПОВ протягом року в комплексі з іншими лікарськими рослинами у більшості випадків дозволило запобігти рецидивам. Найбільш помітний клінічний ефект від застосування ПОВ спостерігався у пацієнтів старших вікових груп. Менш доцільне застосування ПОВ у хворих, які страждають запорами або мають ожиріння.

Висновки.

1. Застосування ПОВ у комплексному лікуванні поєднаних захворювань системи травлення та інших органів і систем є доцільним допоміжним засобом, який впливає багатогранно, гармонізуюче, м'яко та покращує ближні і віддалені результати лікування хворих.

2. Переважним контингентом для їх застосування є пацієнти старших вікових груп з поєднаною патологією та віковими фоновими процесами, що не завжди вимагають застосування ліків, але обтяжують перебіг інших недуг.

3. Препарати оману високого можуть складати арсенал ефективних лікувально-профілактичних засобів у клінічній практиці гастроентерологів, дільничних та сімейних лікарів.

Література. 1. *Антиоксидантная система, онтогенез и старение* / О.Н.Вознесенский, И.А.Жужаев, В.Н.Бобырев, Ю.В.Безуглый // *Вопр. мед. химии.* – 1992. – Т. 28, № 1. – с. 14-37. 2. *Аруин Л.И., Григорьев П.Я., Исаков В.А.* Хронический гастрит. Амстердам, 1993.- 362 с. 3. *Барбой В.А., Сутковой Д.А.* Окислительно-антиоксидантный гомеостаз в норме и при патологии. В 2 частях.- К.: Чернобыльинтеринформ, 1997.- 426 с. 4. *Броновец И.Н., Сакович И.Н., Фелитар В.А. и др.* Функциональное состояние желудка у больных хроническим холециститом // *Здравоохр. Белорусии.*- 1988.- №9.- С.18-20. 5. *Волошин О.І., Вдовичен А.М., Андриець В.Т.* Загальні особливості клініки, перебігу та лікування деяких захворювань системи травлення у жителів Чернівецької області, що проживають на забруднених територіях // *Хірургічні проблеми і екологія: Матер. симпозиуму.*- Чернівці, 1995.- С.63-64. 6. *Гайдичук С.Т., Кушнір Л.Д., Гайдичук В.С.* Гистогістологічне становище слизової оболонки желудка у больных с хроническим некалькулезным холециститом // *Хроническое воспаление и заболевания органов пищеварения.*- Мат. науч.-практ. конф., Харьков, 1991.- С.18. 7. *Гайдуков В.А., Гайдуков О.В.* Способ лечения дискинезии желчных путей. А.С.№1718944.-СССР.-1992. 8. *Гаммерман А.Ф., Кадаев Г.Н., Яценко-Хмельевский А.А.* Лекарственные растения (растения-целители).- М.: Высш. шк., 1990.- С. 442- 448. 9. *Гарбарець М.О., Западнюк В.Г.* Фітотерапія. Довідник.- К.: Вища школа, 1987.- 320 с. 10. *Чернобровый В.М.* Внутрижелудочная рН-метрия у больных хроническим гастритом с секреторной недостаточностью // *Клин. медицина.*- 1989.- Т. 67, №10.- С. 69- 72. 11. *Everson G.T., Braverman D.Z., Johnson M.I.*// *Gastroenterology.*-1980.-Vol.79, №1.- P.40- 46.

THE USE OF HELENIUM INULAE PREPARATIONS IN CHRONIC GASTRODUODENITES COMBINED WITH CHRONIC NONCALCULOUS CHOLECYSTITES IN PATIENTS WITH CONCOMITANT CARDIOPULMONARY DISEASES

O.I.Voloshyn, V.L.Vasiuk

Abstract. The research deals with investigation materials concerning the use of preparations of Helenium inulae (pH) in a course of multimodality treatment of patients with chronic gastroduode-

nites (CGD) in combination with chronic cholecystites (CC) and concomitant age lesions of the cardiorespiratory system. PHI has been proved to cause moderate acid-stimulating, cholecystokinetic actions, accelerate the regression of the clinical manifestations of CGD and CC exacerbations and favour the normalization of arterial pressure, the drainage function of the bronchi. A repeated prophylactic use of PHI influences favourably on the clinical course of CGD and CC, decreases the number of relapses, lengthens the duration of remittance. HI remedies are considered as a one – component agent in multimodality therapy of CGD combined with CC and attendant age lesions of the cardiorespiratory system.

Key words: *Helenium inulae*, chronic gastroduodenites, chronic cholecystites, cardiorespiratory system.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Надійшла до редакції 27.06.2000 року